

(UNESCO) TARİHİ BÖLGELERİN KORUNMASI VE ÇAĞDAŞ ROLÜ HAKKINDAKİ TAVSİYE, 1976,

(UNESCO-Recommendation Concerning the Safeguarding and Contemporary Role of Historic Areas 1976, UNESCO)

26 Kasım 1976

26 Ekim-30 Kasım 1976 tarihlerinde dokuzuncu oturumunu yapmak üzere Nairobi'de bir araya gelen Birleşik Devletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu Genel Konferansı,

Tarihi alanların her yerde insanlığın günlük çevresinin bir parçası olduğunu, onları oluşturan geçmişin yaşayan varlığını temsil ettiklerini, toplumun çeşitliliğiyle uyuşması için gereken yaşam arka planında çeşitliliği sağladıklarını ve bunu yaparak değer kazandıklarını ve ilave bir insan boyutu kazandıklarını ele alarak,

Tarihi alanların kültürel, dini ve sosyal faaliyetlerin refah çeşitliliğinin en gerçek kanıtı olarak çağları meydana getirdiğini ve korunmalarının ve çağdaş toplum hayatı ile bütünleştirilmelerinin şehir planlaması ile toprak gelişiminde temel faktör olduğunu ele alarak,

Kalıplaşma ve benlik kaybı tehlikeleriyle yüz yüze kalarak, geçmiş günlerin bu yaşayan kanıtı, onu hem yaşam şekillerinin ifadesinde, hem de kimliklerinin temel taşlarından birisinde bulan uluslar ve insanlık için hayati önem taşımakta olduğunu ele alarak,

Dünya çapında, genişleme ve modernleşme vesilesi altında, tahrip ettiği şeyden habersiz tahripkar, akıl dışı ve uygunsuz yeniden yapılanma çalışmasının bu tarihi mirasa ciddi zarar verdiğini belirterek,

Tarihi alanların, tahribinin ekonomik kayba neden olmadığı yerlerde bile sıkça sosyal rahatsızlığa neden olan taşınmaz bir miras olduklarını ele alarak,

Bu durumun her vatandaş için sorumluluklar gerektirdiğini ve tek başlarına yerine getirebilecekleri zorunlulukları kamu yetkililerine yüklediğini ele alarak,

Yeri değiştirilemeyen bu varlıkları bozulma veya hatta böylelikle maruz bırakıldıkları bütün tahrip tehlikelerinden koruma amacıyla, her Devletin bir aciliyet meselesi olarak, tarihi alanların ve onların çevrelerinin korunması ve canlandırılması için gereken kapsamlı ve enerjik politikaların ulusal, bölgesel ve yerel planlamanın parçası olarak benimsemeleri gerektiğini ele alarak,

Birçok durumda mimari miras ve bu mirasın şehir planlaması, karasal, bölgesel veya yerel planlama ile olan bağlantısı hakkında yeterince etkili ve esnek bir mevzuatın yokluğunu belirterek,

Genel Konferans'ın daha önce kültürel ve doğal mirasın korunması için benimsediği uluslar arası araçlar olarak, Arkeolojik Kazılara Uygulanır Nitelikteki Uluslararası Prensipler Hakkında Tavsiye (1956), Manzaralar ve Arazilerin Güzelliği ve Karakterinin Korunması Hakkında Tavsiye (1962), Kamu veya Özel Çalışmalar tarafından Tehlikeye Atılan Kültürel Mülkiyetin Korunması Hakkında Tavsiye (1968) ve Kültürel ve Doğal Mirasın Ulusal Düzeyde Korunması Hakkında Tavsiye (1972) belgelerine dikkat çekilerek,

Bu uluslar arası belgelerde düzenlenen tekbiçimlerin ve prensiplerin uygulanmasını destekleme ve genişletme isteği ile,

Oturum gündeminde madde 27 olarak sorunun görüldüğü, tarihi alanların çağdaş rolü ve korunması hakkında teklifini yapmadan önce,
On sekizinci oturumunda bu sorunun Üye Devletlere bir Tavsiye şeklini alması gerektiğine karar vermiş olarak,

Kasım 1976 oturumunun bu yirmi altıncı gününde, mevcut Tavsiye'yi benimsemektedir.

Genel Konferans Üye Devletlere ulusal kanun veya başka bir şekilde, yargı yetkileri altındaki kara alanlarında bu Tavsiye'de düzenlenen prensipler ve kuralları yürürlüğe koyma amacıyla tedbirleri benimseyerek, yukarıdaki hükümlerin uygulanmasını tavsiye etmektedir.

Genel Konferans Üye Devletlerin bu Tavsiye'yi ulusal, bölgesel ve yerel yetkililerin ve tarihi alanlar ile çevrelerinin korunması ile ilgili hizmetler veya birimler ve birliklerin gündemine taşımalarını tavsiye etmektedir.

Genel Konferans Üye Devletlerin, tespit edilen tarihlerde ve şekilde, bu Tavsiye üzerine kendilerince yürütülen hareketleri rapor etmelerini tavsiye etmektedir.

I. Tanımlar

1. Mevcut tavsiyenin amaçları için:

(a) 'Tarihi ve mimari (bölgesel dahil) alanlar' arkeolojik, mimari, tarih öncesi, tarihi, estetik veya sosyokültürel bakış açısından tanınan şehir veya kırsal çevredeki, bağlılık ve değerdeki insan yerleşimlerini meydana getiren arkeolojik ve paleontolojik araziler dahil olmak üzere, herhangi bir bina grubu, yapı ve boş arazileri kastetmek üzere ele alınacaktır. Doğada çok çeşitli olan bu 'alanlar' arasında, özellikle adı geçen şu yerleşimleri ayırt etmek mümkündür: tarih öncesi araziler, tarihi şehirler, eski şehir semtleri, bağdaşık anıtsal gruplar yanı sıra köyler ve küçük köyler, sonrakinin kural olarak dikkatli bir şekilde değişmeden korunması gerektiği anlaşılmak üzere.

(b) 'Çevre' ile bu alanların algılandığı durağan veya dinamik şekli etkileyen veya doğrudan onlarla alanda veya sosyal, ekonomik veya kültürel bağlarla bağlı doğal veya insan yapımı yerleşim kastedilmektedir.

(c) 'Koruma' ile tarihi veya geleneksel alanlar ve onların çevresinin tanımlanması, korunması, himaye edilmesi, onarımı, yenilenmesi, bakımı ve canlandırılması kastedilmektedir.

II. Genel Prensipler

2. Tarihi alanlar ve çevrelerinin eşsiz evrensel (dünya mirasını) miras oluşturdukları şekilde görülmelidir. Yapılandırıldıkları karanın Devleti'nin vatandaşları ve hükümetleri bu mirası korumayı ve günümüzün sosyal yaşamına bütünleştirmeyi görevleri saymalıdırlar. Ulusal, bölgesel veya yerel yetkililer güçlerin tahsisi hakkında her Üye Devletin koşullarıyla uyum içinde, uluslar arası toplumun ve vatandaşların yararına bu görevi gerçekleştirmedeki performansları açısından sorgulanabilir olmalıdırlar.

3. Her tarihi alan ve onun çevresi, dengesi ve özgün doğasının tümünün ve binalar, uzamsal düzenleme ve çevreler kadar, insan aktivitelerini de içeren parçaların kaynaşmasına dayanan uyumlu bir bütün olarak ele alınmalıdır. İnsan aktivitelerini içeren geçerli bütün öğeler,

alçakgönüllü olsalar da, böylelikle göz ardı edilmemesi gereken bütünle bağlantılı olarak bir öneme sahiptir.

4. Tarihi alanlar ve çevreleri özellikle uygunsuz kullanım, gereksiz ilaveler ve gerçekliklerini bozacak zayıf veya duyarsız değişikliklerden kaynaklanan bütün zarar türlerine ve herhangi bir kirliliğe bağlı olarak meydana gelen zarara karşı aktif bir şekilde korunmalıdır. Üstlenilen herhangi bir onarım çalışması bilimsel prensiplere dayanmalıdır. Benzer şekilde, bina gruplarını oluşturan ve her gruba kendi özel karakterini veren çeşitli bölümlerin zıttı veya bağlantısı ile üretilen uyum ve estetik hislere büyük dikkat harcanmalıdır.

5. Tarihi alanların doğrudan tahribini zararından ayrı olarak binaların ölçeği ve yoğunluğunda dikkate değer bir artışa yol açan modern şehirleşme koşullarında, yeni gelişen alanların bitişik tarihi alanların çevresini ve karakterini bozabilmesi gibi gerçek bir tehlike bulunmaktadır. Mimarlar ve şehir planlamacıları anıtlar ve tarihi alanlara olan ve onlardan olan bakışın bozuk olmamasını ve tarihi alanların çağdaş yaşama uyumlu bir şekilde bütünleşmesini sağlamak için dikkatli olmaları gerekmektedir.

6. Bina yapım tekniklerinin ve mimari formların artan evrenselliğinin dünya çapında tek bir çevre yaratabilmesi tehlikesinin olduğu bir zamanda, tarihi alanların muhafaza edilmesi her ulusun kültürel ve sosyal değerlerini sürdürmeye ve geliştirmeye göze çarpan bir katkıda bulunabilir. Bu, dünyanın kültürel mirasının mimari açıdan zenginleştirilmesine katkıda bulunabilir.

III. Ulusal, bölgesel ve yerel politika

7. Her Üye Devlette gücün tahsisi hakkında her Devletin koşullarıyla uyumlu olarak ulusal, bölgesel ve yerel bir politika belirlenmelidir. Böylelikle tarihi alanları ve çevrelerini korumak ve onları modern yaşamın gereklerine adapte etmek açısından ulusal, bölgesel ve yerel otoriteler tarafından yasal, teknik, ekonomik ve sosyal otoriteler tarafından yasal, teknik, ekonomik ve sosyal önlemler alınabilir. Böylece düzenlenen politika ulusal, bölgesel veya yerel düzeydeki planlamayı etkilemeli ve şehir planlaması ve bölgesel ve kırsal gelişim planlaması için bütün seviyelerde kılavuzlar, hedefler ve programların biçimlendirilmesinde asli bileşeni oluşturarak ondan ortaya çıkan faaliyetleri sorumlulukların tahsisini ve işlemlerin yürütülmesini sağlamalıdır. Bireylerin ve özel birliklerin işbirliğine, koruma politikasını uygulamada başvurulmalıdır.

IV. Koruma önlemleri

8. Tarihi alanlar ve çevreleri yukarıda ortaya konulan prensipler ve aşağıda düzenlenen yöntemlerle uyumlu olarak korunmalıdır, özgün önlemler her Devletin örgütsel ve ekonomik yapısı ve yasama ve meşru yeterliğine göre tespit edilmektedir.

Yasal ve idari önlemler

9. Tarihi alanlar ve çevrelerini korumak için genel bir politikanın uygulanması her ülkenin bütünü için geçerli prensiplere dayandırılmalıdır. Bu bölümde ve sonraki bölümlerde kapsanan hükümleri göz önüne alarak tarihi alanların ve çevrelerinin korunması amacıyla Üye Devletler var olan hükümleri benimsemeli veya gerekli olan yerlerde yeni kanunla düzenlemelidir. Böyle bir korumayı sağlamak için bölgesel ya da yerel önlemlerin adapte edilmesini veya benimsenmesini teşvik etmelidirler. Şehir ve bölge planlamasını ve barınma politikasını ilgilendiren kanunları da mimari mirasın korunması hakkındaki kanunlarla aynı çizgiye taşımak ve koordine etmek amacıyla gözden geçirmek gerekmektedir.

10. Tarihi alanların korunması için bir sistem oluşturan hükümler gerekli planların ve belgelerin oluşturulmasıyla ilişkili genel prensipleri düzenlemelidir, özellikle de şunlar hakkında: korunan alanlar ve çevrelerine uygulanabilir genel koşullar ve sınırlılıklar; kamu hizmetlerinin korunması ve hükmü amacı için planlanacak program ve operasyonlara göre bir beyan; yürütülecek bakım ve ondan sorumlu olacakların tayini; şehir planlaması, yeniden gelişim ve kırsal toprak idaresinin uygulanır olduğu alanlar; korunan çevre içinde herhangi bir yenileme, düzeltme, yeni yapılanma veya tahribata izin vermekle sorumlu birimin tayini; koruma programlarının finanse edilip yürütüleceği imkânlar.

11. Koruma planları ve belgeleri şunları tanımlamalıdır: korunacak alanlar ve öğeler; onlara uygulanabilecek özgün koşullar ve sınırlılıklar; bakım, yenileme ve iyileştirme çalışmasında gözlemlenecek standartlar; şehir veya kırsal yaşamda ihtiyaç duyulan sistem ve hizmetleri sağlama tesisini yöneten genel koşullar; yeni yapılanmaları yöneten koşullar.

12. Bu kanunlar aynı zamanda prensipte bir bütün olarak toplumun çıkarlarına uygun şekilde planlanan koruma ve yenilemeyi uzlaştırabilecek, korunan alanlar içindeki mülkiyet değerlerinde görülecek herhangi bir fahiş artışın yanı sıra, koruma kanunlarının herhangi bir ihlalinin engellemek için de tasarlanmalıdır. Bu hükümler, sahiplerin tarafında yer almak için başarısızlık durumunda otomatik müdahale veya koruma veya iyileştirme ,çıklarlarında mecburi satın alma, bir kamu kurumuna önalm hakkı verme, komşuluk tesisi veya daha küçük gelişim planları gibi bina toprağının fiyatını etkilemenin araçlarını karşılayan şehir planlama önlemlerini gerektirebilir ve operasyonların geçici durdurulması, zorunlu yenileme ve veya uygun ceza gibi etkin cezalar verebilir.

13. Bireyler kadar kamu otoriteleri de koruma için önlemlere uymaya zorunlu tutulmalıdır. Ancak, keyfi veya haksız kararlara karşı itiraz için mekanizma sağlanmalıdır.

14. Kamu ve özel kurumları oluşturmayı ilgilendiren ve kamu ile özel çalışma projelerini ilgilendiren hükümler tarihi alanlar ve onların çevrelerinin korunmasını yöneten düzenlemelere uyarlanmalıdır.

15. Özellikle, gecekonduların mülkiyeti ve bloklar ile toplu konut yapılanmasını ilgilendiren hükümler planlanmalı ve hem koruma politikası ile uyumlu olması hem de ona katkıda bulunması için düzeltilmelidir. Ödenen her ödeneğin takvimi çıkarılmalı ve toplu konutlar eski binaları iyileştirerek kamu yapılanmasının gelişimini kolaylaştırmak amacıyla buna göre ayarlanmalıdır. Her tahrip her durumda sadece tarihi ve mimari hiçbir değeri olmayan binaları ilgilendirmeli ve ilgili ödenekler dikkatle kontrol edilmelidir. Dahası, toplu konut yapılanması için bloke edilmiş fonların bir oranı eski yapıların iyileştirilmesine tahsis edilmelidir.

16. Binalar ve toprakla ilgili olduğu sürece koruma önlemlerinin yasal sonuçları kamuya mal edilmelidir ve yetkili resmi bir kurum tarafından kayıt altına alınmalıdır.

17. Her ülkeye özel koşullar için ve çeşitli ulusal, bölgesel ve yerel otorite içindeki sorumlulukların tahsisi için gereken izni sağlamak yoluyla, aşağıdaki prensipler koruma mekanizması operasyonunun temelini oluşturmalıdır:

(a) ulusal, bölgesel ve yerel kamu hizmetleri veya bireylerin oluşturduğu gruplar gibi ilgili olan herkesin kalıcı koordinasyonunu sağlamak için sorumlu bir otorite bulunmalıdır;

(b) özellikle aşağıdakilerden oluşturulan:

sanat tarihçileri; mimarlar ve şehir planlamacıları dahil olmak üzere muhafaza ve yenilemede uzmanlar;

sosyologlar ve ekonomistler
çevre bilimcileri ve peyzaj mimarları;
kamu sağlığı ve sosyal refah uzmanları;
ve daha genel anlamda, tarihi alanların korunması ve artırılması ile ilgili disiplinlerde uzman olan herkes;

çok disiplinli ekiplerce gerekli bütün ileri bilimsel çalışmalar yürütüldüğünde, koruma planları ve belgeleri çıkarılmalıdır;

(c) otoriteler ilgili kamunun katılımını organize etme ve fikirlerini seslendirmede başı çekmelidir;

(d) koruma planları ve belgeler kanunla tayin edilen kurum tarafından onaylanmalıdır;

(e) koruma hükümlerini ve ulusal, bölgesel ve yerel bütün düzeylerdeki düzenlemeleri yürürlüğe koymaktan sorumlu kamu otoritelerine uygun teknik, idari ve finansal kaynaklar verilmeli ve gerekli ekip sağlanmalıdır.

Teknik, ekonomik ve sosyal önlemler

18. Korunacak tarihi alanların ve çevrelerinin bir listesi ulusal, bölgesel veya yerel düzeyde çıkarılmalıdır. Önceliklere işaret edilmelidir, böylece koruma için sınırlı kaynaklar adaletli bir şekilde tahsis edilebilir. Hangi doğadan olursa olsun acilen alınması gereken herhangi bir koruma önlemi, koruma planları ve belgelerinin hazırlanmasını beklemeden alınmalıdır.

19. Alanın bütün olarak teftişi, uzamsal evriminin analizi dâhil olmak üzere, yapılmalıdır. Arkeolojik, tarihi, mimari, teknik ve ekonomik veriyi kapsamalıdır. Hangi binaların veya bina gruplarının büyük dikkatle muhafaza edileceğini, belli koşullar altında muhafaza edileceğini veya oldukça istisnai veya derinlemesine belgelenen durumlarda yok edileceğini tespit etmek amacıyla analitik belge çıkarılmalıdır. Bu, otoritelerin bu tavsiyeye uymayan herhangi bir çalışmanın durmasını talep etmelerini sağlayacaktır. Buna ek olarak, kamu veya özel boşlukların ve onların büyümesinin dökümü aynı amaçlarla çıkarılmalıdır.

20. Bu mimari teftişe ek olarak, sosyal, ekonomik, kültürel ve teknik verilerin ve yapıların tam teftişi ayrıca daha geniş şehir ve bölgesel bağlamdaki tam teftişleri gereklidir. Mümkünse, çalışmalar demografik verileri ve ekonomik, sosyal ve kültürel aktivitelerin bir analizini, yaşam şekilleri ve sosyal ilişkileri, arazi kirası sorunlarını, şehir altyapısını, yol sisteminin merkezini, korunan alanlar ve çevre bölgeler arasındaki karşılıklı bağlantıları ve iletişim ağlarını içermelidir. İlgili otoriteler bu çalışmalara büyük önem vermeli ve geçerli koruma planlarının bunlar olmadan hazırlanamayacağını akıllarında tutmalıdırlar.

21. Yukarıda açıklanan teftiş tamamlandıktan sonra ve koruma planları ile şartnameler çıkarılmadan önce, prensipte hem şehir planlaması, mimari, ekonomik ve sosyal düşünceleri hem de özgün karakteriyle uyumlu fonksiyonları hazmetmek için şehir ve kırsal dokuyu göz önüne alan programlama operasyonu olmalıdır. Programlama operasyonu yerleşim yoğunluğunu istenen düzeye getirmeyi amaçlamalı ve ilerlerken gereken geçici barınakların ve önceki evlerine geri dönemeyen sakinlerin kalıcı yeniden iskânı için yürütülecek çalışmayı sağlamalıdır. Bu programlama operasyonu ilgili toplumların ve insan gruplarının mümkün olan en yakın katılımıyla üstlenilmelidir. Tarihi alanların ve çevrelerinin sosyal, ekonomik ve fiziksel bağlamının zamanla değişmesi bekleneceğinden, gözlem ve analiz devamlı bir süreç olmalıdır. Koruma planlarının ve onların yerine getirilmesi hazırlığının, planlama süreci artırılırken ertelenmesi yerine mümkün olan çalışmalar temelinde üstlenilmesi dolayısıyla aslidir.

22. Koruma planları ve şartnameleler çıkarılınca ve yetkili kamu otoritesi tarafından onaylanınca, otoriteler tarafından, veya otoriteleri altında yerine getirilmeleri onlar için istenir olacaktır.

23. Birkaç farklı dönemden özellikleri devam ettiren tarihi alanlarda, bu gibi bütün dönemlerin belirtileri göz önüne alınarak koruma yürütülmelidir.

24. Koruma planlarının hiçbir mimari veya tarihi çıkarı olmayan ve yapısal olarak korunmaları çok geçersiz olan binaların yıkımından oluştuğu gecekondu temizliği programlarını ve şehir gelişimini var ettiği durumda, uzantıların kaldırılması ve değeri olmayan ek katlar ve hatta kimi zaman alanın birliğini bozan yakın binaların yıkımı sadece planla uyum içinde yetkili kılınabilir

25. Koruma planlarına dâhil olmayan alanlar için şehir gelişimi veya gecekondu temizliği programları, binalara eşlik etmenin yanı sıra binaları ve mimari veya tarihi değeri olan başka öğelere saygı duymalıdır. Bu öğelerin program tarafından ters etkilenmesi mümkünse, yukarıda vurgulanan koruma planları yıkım öncesinde çıkarılmalıdır.

26. Bu operasyonların aşırı karlara sebep olmadığını ve planın amaçlarına zıt diğer amaçlara hizmet etmesini garanti etmek için sabit denetim gereklidir.

27. Yangın ve doğal felaketlere uygulanır genel güvenlik standartları, bunun kültürel mirasın muhafaza edilmesine uygulanır ölçütlerle uyumlu olması koşuluyla, bir tarihi alanı etkileyen herhangi bir şehir gelişimi veya gecekondu temizliği programında gözlemlenmelidir. Çatışma meydana gelirse, kültürel mirası bozmadan maksimum güvenliği sağlamak amacıyla ilgili bütün hizmetlerle işbirliği halinde özel çözümler aranmalıdır.

28. Mimarilerinin uzamsal düzenlemeye ve tarihi bina gruplarının düzenlenmesine adapte olmasını sağlamak amacıyla yeni binalar için düzenlemelere ve üzerlerinde kontrol sağlamaya yönelik özel dikkat harcanmalıdır. Bu amaçla, şehir bağlamının bir analizi sadece bina gruplarının genel karakterini tanımlamak değildir. Aynı zamanda cepheler ve çatıların inşa edildiği şekildeki sabitler, binaların hacmi ve uzamsal hacim arasındaki ilişki yanı sıra ortalama oranları ve pozisyonları, yüksekliklerin, renklerin, malzeme ve formların uyumu gibi baskın özelliklerini analiz etmek amacıyla her yeni yapılanmayı incelemelidir. Arazi parçalarının her yeniden organizasyonu, bütün ahengine kötü olabilecek bir kütle değişimine neden olabilme tehlikesi olduğundan arazi parçaları boyutuna özel dikkat edilmelidir.

29. Çevresindekilerin yıkımı yoluyla bir anıtın tecritine ve istisnai durumlarda ve kaçınılmaz sebeplerle olmadıkça bir anıtın hareket ettirilmesine izin verilmemelidir.

30. Tarihi alanlar ve çevreleri direklerin, büyük direklerin ve elektrik veya telefon kablolarının dikilmesi ve televizyon antenleriyle büyük ölçekli reklâm işaretlerinin yerleştirilmesi yoluyla neden olunan çirkinleşmeden korunmalıdır. Bunların zaten olduğu yerlerde uygun önlemler alınarak kaldırılmaları sağlanmalıdır. Afiş asma işlemleri, neon ışıkları ve başka reklâmlar, ticari işaretler, sokak kaldırımları ve eşyalar bütüne ahenkli bir şekilde uymaları için büyük dikkatle planlanmalı ve kontrol edilmelidir.

31. İlgili Üye Devletler ve gruplar tarihi alanları ve çevrelerini özellikle kirlilik türlerinden belli teknolojik gelişmelerin neden olduğu, artan ciddi çevresel zarara karşı, bu alanların yakınındaki zararlı sanayileri yasaklayarak ve makinelerle araçların neden olduğu gürültü, şoklar ve

titreşimlerin yıkıcı etkilerine karşı gelmek için önleyici önlemler olarak korumalıdır. Turizmin yol açtığı aşırı istismardan kaynaklanan zararı karşılamak için daha fazla hükme varılmalıdır.

32. Üye Devletler bir yandan otomobil trafiği, öte yandan binaların ve mimari niteliklerinin ölçüğü arasındaki çoğu tarihi sınıflarda mevcut çatışmaya çözümler aramak için yerel otoritelere yardım etmelidir. Çatışmayı çözmek ve yaya trafiği, hizmet erişimini ve benzer şekilde kamu taşımacılığını kolaylaştıracak şekilde oluşturulan çevresel ve hatta merkezi araç park yerleri ve rota sistemlerinin yerleştirilmesine ve bunlara erişilmesine özel dikkat harcanmalıdır. Tek başına yapılması çok pahalı olabilecek, yeraltına elektrik ve başka kabloların yerleştirilmesi gibi birçok iyileştirme işlemi böylece yol sisteminin gelişimiyle ekonomik ve kolay bir şekilde koordine edilebilir.

33. Koruma ve yenilemeye canlandırma aktiviteleri eşlik etmelidir. Böylece uzun vadede, gerçekleştirilebilir olacaklarsa, tanıtıldıkları şehir, bölge veya ülkenin sosyal ve ekonomik bağlamıyla uyumlu olması gereken yenilerinin oluşturulması ve özellikle esnaf ve zanaatkarlar gibi mevcut uygun işlevleri sürdürmek aslı olacaktır. Koruma operasyonlarının maliyeti sadece binaların kültürel değeri koşullarında değil, aynı zamanda kendilerinin kullanımından kazandıkları değerle bağlantılı olarak da değerlendirilmelidir. Bu değer ölçeklerinin her ikisine de başvurulmazsa korumanın sosyal problemleri doğru şekilde görülemez. Bu işlevler ilgili alanın özgün doğasına zarar vermeden yaşayanların sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarına cevap vermelidir. Kültürel bir canlandırma politikası tarihi alanları kültürel aktivite merkezi haline getirmeli ve etraflarındaki toplumların kültürel gelişiminde onlara merkezi bir rol vermelidirler.

34. Kırsal alanlarda rahatsızlığa yol açan bütün çalışmalar ve ekonomik ve sosyal yapıdaki bütün değişiklikler doğal düzenleri içinde tarihi kırsal toplumların bütünlüğünü muhafaza etmek amacıyla dikkatle kontrol edilmelidir.

35. Koruma aktiviteleri, öneriler ileri sürmesi için teşvik edilmesi gereken ve özellikle aktif bir rol oynayacak bireysel veya kolektif sahipler ile yerleşik insanlar ve kullanıcılar tarafından ayrı ayrı veya

birlikte yapılan katkıyla birlikte kamu otoritelerinin katkısını ikiye katlamalıdır. Toplum ve birey arasında sabit işbirliği böylelikle, "ilgili kişilerin türlerine uyarlanan bilgi; sorgulanan kişilere uyarlanan teftişler; planlama ekiplerine bağlı danışma gruplarının oluşturulması; koruma planlarıyla bağlantılı operasyonların kararında, idaresi ve organizasyonunda veya planın uygulanmasında rol alacak kamu şirketlerinin oluşturulmasından sorumlu kurumlar üzerindeki bir danışma işlevinde olan sahiplerin, sakinlerin ve kullanıcıların temsili" gibi yöntemler yoluyla bütün düzeylerde oluşturulmalıdır.

36. Gönüllü koruma grupları ve kar amacı gütmeyen birliklerin oluşumu ve fahri veya finansal ödüllerin oluşturulması, bütün koruma görünümünde özellikle övgüye değer çalışmaların tanınabilmesi için teşvik edilmelidir.

37. Tarihi alanların ve çevrelerinin korunması için planlarda sağlanan kamu yatırımı düzeyi için gerekli fonların hazır oluşu merkezi, bölgesel ve yerel otoritelerin bütçelerinde uygun ödeneklerini dâhil ederek sağlanmalıdır. Bütün bu fonlar ulusal, bölgesel veya yerel düzeydeki finansal yardımın bütün şekillerinin koordinasyonu ve genel bir aksiyon planına göre bunların yönlendirilmesi ile yetki verilen kamu, özel veya yarı kamusal kurumlarla merkezi olarak idare edilmelidir.

38. Aşağıda açıklanan şekillerdeki kamu yardımı uygun ve gerekli olduğu yerde, ilgili otoritelerin aldığı önlemler 'ekstra yenileme maliyetini, örneğin yeni piyasa veya bina kira değeriyle karşılaştırıldığında sahabe yüklenen ilave maliyeti göz önüne alması gerektiği prensibine dayanmalıdır.

39. Genel olarak, bu gibi kamu fonları öncelikle ve özellikle kira ile barındırma için binaları dâhil ederek mevcut binaları muhafaza etmek için kullanılmalıdır ve sonraki, mevcut binaların işlevleri ve kullanımına önyargılı olmadıkça yeni binaların yapılmasına tahsis edilmemelidir.

40. Bağışlar, ödenekler, uygun oranlı krediler veya vergi imtiyazları özel kullanıcılara ve koruma planlarıyla sağlanan çalışmayı yürüten kullanıcılara, o planlarda düzenlenen standartlarla uyumlu olarak kullanılır hale getirilmelidir. Bu vergi imtiyazları, bağış ve krediler ortak operasyonlar bireysel aksiyondan daha ekonomik olduğu için ilk olarak önde gelen kullanıcı gruplarına veya yaşam konaklaması ile ticari mülk kullanıcılarına ayrılmalıdır. Uygun olduğunda, özel sahipler ve kullanıcılara bağışlanan finansal imtiyazlar kamu çıkarına düzenlenen belli koşulların izlenmesini gerektiren ve ziyaret edilecek binalara izin verilmesi gibi, binaların bütünlüğünü sağlayan ve parklar, bahçe veya arazilere erişime ve fotoğraf çekimine izin veren sözleşmelere bağlı olmalıdır.

41. Büyük ölçekli kamu çalışmaları ve kirlilikle tehlike altında olan tarihi bina gruplarının korunması için kamu ve özel kurumlar bütçelerinde özel fonlar ayırmalıdır. Kamu otoriteleri aynı zamanda doğal felaketlerin neden olduğu zararın tamir edilmesi için özel fonlar ayırmalıdır.

42. Buna ek olarak, kamu çalışmaları alanında aktif olan bütün hükümet kurumları ve temsilcilikler programlarını ve bütçelerini hem kendi amaçları hem de koruma planlarının hedefleriyle uyumlu olan çalışmaları finanse ederek tarihi bina gruplarının iyileştirilmelerine katkıda bulunmak amacıyla ayarlanmalıdır.

43. Üye Devletler kendileri için hazır olan finansal kaynakları artırmak için tarihi alanlar ve çevrelerinin korunması için kamu ve/veya özel finansman temsilcilikleri meydana getirilmesini teşvik etmelidir. Bu temsilcilikler anonim statüye sahip olmalıdır ve bireylerden, kurumlardan ve endüstriyel ve ticari ilgililerden hediyeler kabul etmek için yetkili olmalıdır. Bağış yapanlara özel vergi imtiyazları verilebilir.

44. Bir kredi şirketi oluşturarak tarihi alanların ve çevrelerinin korunması için yürütülen her açıklama çalışmasının finanse edilmesi, sahiplere uzun bir vadeye yayılmış geri ödemeli azaltılmış oranlarda kredi vermekten sorumlu olacak kamu kurumları ve özel kredi kuruluşları ile kolaylaştırılabilir.

45. Üye Devletler ve diğer hükümet düzeyleri binaların satın alınmasından ve yenilemeden sonra uygun olduğunda, korumayı ve orada kalmaya devam etmek için karakterlerini korumayı isteyen bina sahiplerine altyapı oluşturma özel amacı için oluşturulan döner fonları kullanmak yoluyla binaları satmaktan sorumlu kar amacı gütmeyen birliklerin oluşturulmasını kolaylaştırabilirler.

46. Koruma önlemlerinin sosyal dokuda bir kırılmaya yol açmaması gereği önemlidir. Yenilenmesine karar verilmiş bina veya bina gruplarından taşınmak zorunda oldukları sonucuna dayanarak en fakir sakinlere sıkıntı vermektan kaçınmak için, kirada artışlara yapılacak tazminat evlerinde, ticari binalarda ve atölyeler ile özellikle kırsal zanaatlar, küçük ölçekli tarım, balıkçılık gibi geleneksel yaşam örüntüleri ve mesleklerinde kalmalarını sağlayabilir. Gelire bağlı bu tazminat ilgili olanlara, yürütülen çalışmadan kaynaklanan artan kiralari ödemeleri konusunda yardımcı olacaktır.

V. Araştırma eğitimi ve bilgisi

47. Gereken yetenekli işçilerin ve zanaatkârların çalışma standardını yükseltmek ve koruma gereğini tüm toplumun anlamasını ve bunda rol oynamasını teşvik etmek amacıyla, Üye Devletler tarafından yasal ve anayasal yetkilerle uyumlu olarak aşağıdaki önlemler alınmalıdır.

48. İlgili Üye Devletler ve gruplar tarihi alanlar ve çevrelerinin şehir planlama görünümüleri; bütün düzeylerde koruma ve planlama arasındaki karşılıklı bağlantıları; tarihi alanlara uygulanabilir koruma yöntemleri; malzemelerin değişimini koruma çalışmasına modern tekniklerin uygulanması; koruma için kaçınılmaz zanaat teknikleri hakkında sistematik araştırma ve çalışmaları teşvik etmelidir.

49. Yukarıdaki sorularla ilgili ve uygulamalı eğitim dönemleri dâhil olmak üzere özgün eğitim tanıtılmalı ve geliştirilmelidir. Buna ek olarak, tarihi alanların korunmasında, etraflarındaki her açık boşluk dâhil olmak üzere uzmanlaşmaları için yetenekli işçilerin ve zanaatkârların eğitimini teşvik etmek aslidir. Dahası, sanayileşme süreçleriyle tehlikeye giren zanaatların kendisini teşvik etmek gereklidir. İlgili kurumların bu meselede Roma'daki Kültürel Mülkiyetin Korunması ve Restorasyonu Çalışmaları Merkezi, Uluslar arası Anıt ve Araziler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslar arası Müzeler Konseyi (ICOM) gibi uzman uluslar arası temsilcilikler ile işbirliği yapması arzu edilmektedir.

50. Tarihi alanların korunması alanında yerel gelişim ihtiyaçları için yönetici ekibin eğitilmesi, uygulanır olduğunda ve uzun vadeli bir programa göre uygun yetkililerce ihtiyaç duyulup yönlendirildiğinde finanse edilmelidir.

51. Koruma çalışması için olan ihtiyacın bilincinde okulda, okul dışında ve üniversitede eğitimle ve kitaplar, basın, televizyon, radyo, sinema ve gezici sergiler gibi bilgi ortamları kullanılarak teşvik edilmelidir. Tarihi alanların ve çevrelerinin korunması için iyi yürütülen bir politikadan sonuç alınacak hem estetik, hem de sosyal ve ekonomik avantajlara göre net, kapsamlı bilgi sağlanmalıdır. Bu bilgiler, bu şekilde çevrelerinin nasıl ve neden iyileştirilebileceğini bilebilmeleri için geniş çapta uzman özel ve hükümet kurumları arasında dolaşıma sokulmalıdır.

52. Tarihi alanlarla ilgili çalışmalar, genç beyinlerde telkin etmek ve geçmişe ait çalışmaları anlamak ve bunlara saygı duymak ve modern yaşamda bu mirasın rolünü sergilemek amacıyla özellikle tarih eğitiminde olmak üzere eğitimin bütün düzeylerinde dâhil edilmelidir. Bu tür bir eğitim görsel-işitsel ortamın yaygın kullanımını ve tarihi bina gruplarına ziyaretleri sağlamalıdır.

53. Öğretmenler ve rehberlerle eğitimcilerin eğitimi için tazeleyici kurslar genç insan gruplarına ve tarihi alanlar hakkında bir şeyler öğrenmek isteyen erişkinlere yardım etmek amacıyla kolaylaştırılmalıdır.

VI. Uluslar arası işbirliği

54. Üye Devletler tarihi alanların ve çevrelerinin korunması konusunda işbirliği yapmalı ve isteniyorsa hem hükümetler arası hem de hükümet dışı uluslar arası organizasyonlardan, özellikle UNESCO- ICOM- ICOMOS Dokümantasyon Merkezi'nden yardım isteğinde bulunmalıdır. Bu gibi çok taraflı ve iki taraflı işbirliği dikkatle koordine edilmeli ve aşağıdaki önlemler şeklinde olmalıdır:

(a) bütün şekillerde ve bilimsel ve teknik yayımlar şeklinde bilginin değişimi;

(b) özel konularda seminerler ve çalışma taraflarının organizasyonu;

(c) çalışma ve seyahat arkadaşlıkları hükmü ve bilimsel, teknik ve idari ekip ve donanım gönderilmesi;

(d) bütün kirlilik türleriyle mücadele için ortak hareketi;

(e) tarihi alanlar için büyük ölçekli koruma, yenileme ve iyileştirme projelerinin uygulanması ve kazanılan deneyimin yayımlanması. Tarihi alanlar ve çevrelerinin geliştirilme ve koruma görevinin her sınır tarafında Üye Devletleri karşılıklı olarak etkilediği sorunlara yol açtığına, kültürel mirasın en iyi olası şekilde kullanılmasını ve korunmasını sağlamak için politika ve aktivitelerini koordine etmelidirler.

(f) komşu ülkeler arasında bölgenin tarihi ve kültürel gelişiminin ortak çıkarlar karakteristiğinin alanlarının korunması için karşılıklı yardım.

55. Bu tavsiyenin ruhu ve prensipleriyle uyumlu olarak, bir Üye Devlet o devlet tarafından işgal edilen bölgelerde bulunan tarihi semtler, şehir ve arazilerin karakterini yıkacak veya değiştirecek herhangi bir harekete kalkışmamalıdır. Yukarıda anılan, Nairobi'de yapılan Kasım 1976 tarihli, on üçüncü gününde kapandığı açıklanan Birleşik Devletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu Genel Konferansı'nın dokuzuncu oturumu süresince gerektiği gibi benimsenen gerçek Tavsiye metnidir.

Konuyla ilgili imzalarımız ilişiktedir

Genel Konferans Başkanı

Genel Müdür

Çevirmen: Şelale Dalyan

Öğrenci Proje Asistanı: Yaşar Serkal Yıldırım